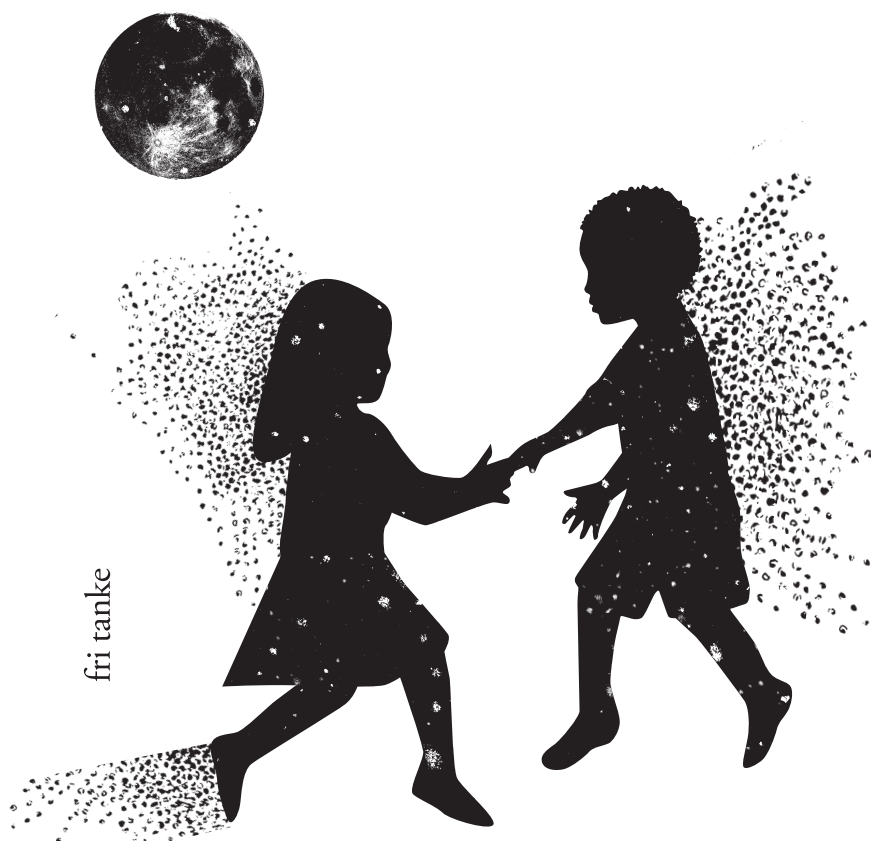

ULF DANIELSSON & BJÖRN RANELID

fri tanke

Människan är ett mirakel

✧

Orden uppstår från döden
när du läser dem

1

DET SVENSKA SPRÅKETS vackraste ord kan man läsa från två håll som båda leder till människans hjärta, nämligen *tillit*.

Visste ni att man kan lägga höstens löv när det gulnar och rodnar och glöder mellan två bokblad och göra dem till syskon i samma familj som bär efternamnet Förgätmigej, glöm mig inte.

Vi bör minnas vissa händelser i våra liv som leder åt oväntade håll. Förtröstan och tillit kan vara ett par av människans ledstjärnor. Frukten och rädsla, misstänksamhet och ängslan kan ofta hindra individerna från att mötas, ansikte mot ansikte.

Denna bok som ni just börjat läsa har en besynnerlig och osannolik förhistoria. Den 26 september år 2024 blev jag intervjuad av journalisten Anders Holmberg i programmet *30 minuter* i Sveriges Television.

Det skedde i samband med Bokmässan i Göteborg. Jag hade skrivit ett par sidor om evolutionsläran och teorin big bang i min bok med titeln *Låt solen lysa över alla barn*.

Anders Holmberg uppehöll sig en lång stund i programmet vid de passagera och han hade dessförinnan låtit en av redaktionsmedlemmarna ringa professorn i teoretisk fysik Ulf Danielsson och bett denne kommentera vad jag skrivit om evolutionsteorin och the big bang.

Ulf Danielsson är en av medlemmarna i Kungliga Vetenskapsakademien som utser Nobelpristagaren i fysik. Han är således en aktad och mycket meriterad vetenskapsman.

Redaktionsmedlemmen hade läst högt för Danielsson vad jag skrivit om dessa teorier, varvid Ulf hade sagt att mina tankar kunde vara farliga och rentav skadliga för skolelever på olika stadier och studenter. De kunde rentav uppmuntra till pseudovetenskap och irrläror kring naturvetenskapen.

Dagen efter programmet gick Margareta och jag i en av gångarna på Bokmässan i Göteborg. Där var liksom andra år mycket folk och trångt och det händer ofta i de sammanhangen att människor vill fotografera mig eller få min autograf.

Jag skulle framträda inför publik en kort stund senare och hade en tid att passa. Margareta föreslog att vi skulle vända och ta en annan gång i hallen. När vi hade kommit cirka trettio meter såg jag Ulf Danielsson stå vid bokförlaget Fri Tankes monter.

Vi hälsade på varandra och han undrade direkt om jag var ledsen eller arg för vad han hade sagt om mina åsikter i programmet 30 *minuter*. Jag svarade att jag respekterade hans ståndpunkt och att jag inte var det minsta ledsen eller arg för den sakens skull.

Han log vänligt mot mig och vi skildes där på golvet i den stora mässhallen i Göteborg. Tre dagar senare hade Ulf och jag via förläggaren Christer Sturmark kommit överens om att fortsätta vår diskussion.

Denna bok är inte ett uttryck för en strid mellan Ulf Danielsson och mig i olika frågor och ämnen i människornas liv och värld. Det är en skriftlig mötesplats där våra tankar och ståndpunkter kan samlas vid en brunn på torget.

2

DEN 24 SEPTEMBER 2024 klockan 12.04 blev jag kontaktad av redaktionen för SVT:s *30 minuter*. De undrade om jag hade möjlighet att hjälpa dem.

Ärendet handlade om en förestående intervju av Björn Ranelid som skulle genomföras och sändas inom kort. Han hade under året kommit ut med en ny bok där det fanns ett par formuleringar som redaktionen ville ha min åsikt om. Den ena av dem berörde big bang och den andra evolutionen. De aktuella sidorna ur boken fanns bifogade och jag läste dem med stort intresse.

När jag begrundat innehållet insåg jag att det fanns en del att kommentera och förstod också varför redaktionen kontaktat mig. Direkt efter lunch ringde jag det angivna telefonnumret där en trevlig kvinnoröst svarade. Jag delgav henne mina synpunkter och försökte formulera mig på ett så tydligt sätt som möjligt. Rösten undrade om de kunde citera mig i programmet vilket jag förstas inte hade några invändningar mot.

Jag anade redan då att Björn Ranelids formuleringar var ryckta ur ett större sammanhang, vilket också gjorde mig nyfiken. Men jag tänkte inte vidare på saken och reste ett par dagar senare till Bokmässan i Göteborg dit också min fru och min yngste son skulle ansluta så småningom.

På kvällen den 26 september förstod jag att något hänt när jag fick uppskattande meddelanden från vänner angående min indirekta medverkan i programmet vilket tydligen redan hade sänts. När jag i efterhand tittade på det insåg jag att en stor del av intervjun baserats på mina citat. Det var förstås smickrande.

Jag har sedan barnsben haft en tilltro till kraften hos lekfulla och lyhörda samtal. Man kan inleda med ett provokativt påstående som man vill ha prövat. Ibland leder den efterföljande diskussionen till en helt annan slutsats där alla inblandade, inklusive en själv, lärt sig något viktigt. Ibland når man inte alls fram till någon gemensam ståndpunkt men, vilket inte är så dumt det heller, man lyckas i alla fall reda ut vad man faktiskt är oense om.

Jag kände att mitt och Björns inledande meningsutbyte hade en stor potential. Det kunde utgöra en början till något mer, men ett naturligt sätt att påbörja ett verkligt samtal saknades.

Så, i bokmässans vimmel, såg jag honom plötsligt. Utan att tveka gick jag gick fram, vi tog i hand och där och då mitt i strömmen av människor fann vi genast varandra. Några dagar senare hade vi bestämt oss för att skriva den bok som nu är färdig.

Förloppet som lett fram till bokens existens är således baserat på en lång rad slumpmässiga händelser som inträffat utan nödvändighet. Det handlar om tillfälligheter utan uppenbart syfte. Universum ter sig ju också ur den etablerade naturvetenskapens utgångspunkt som meningslöst.

Det är människornas uppgift att skapa den mening som saknas. Det är svårt att tänka sig något mer betydelsefullt.

3

DET ÄR VIKTIGT VILKEN titel man väljer på en bok. Du föreslog *Människan är ett mirakel*. Jag var tveksam.

Enligt Svenska Akademiens ordbok är mirakel föremål som väcker undran eller beundran i hög grad. Denna betydelse finns enligt ordboken belagd redan år 1635 i samband med att skriftställaren Ericus Benedicti Schroderus, i en översättning av en tysk bok om kyrkohistoria, hävdar att tornet i Strazburg »må wäl räknas ibland de siw Werldennes Mirakel«.

Det finns dock en alternativ betydelse. Ordet mirakel kan enligt ordboken användas om händelser som till synes icke kan förklaras på naturligt sätt utan tillskrives ingripande av gudomliga eller övernaturliga krafter. Detta gjorde mig förstås lite bekymrad.

Jag finner dock stöd för det av Svenska Akademien först nämnda bruket från oväntat håll.

Augustinus av Hippo, kyrkofadern med ursprung i det romerska Nordafrika som levde mellan åren 354 och 430, skriver i *Guds stad* följande om mirakel:

Mirakler är inte emot naturen utan emot vad vi vet om naturen.

Låt gå. Boken får heta *Människan är ett mirakel*. Vi reder ut det tillsammans.

*

Mina berättelser är flyttfåglar
som söker värmen och jag ger
mig inte förrän de finner ett
bo i ditt hjärta

4

ALLA BARN ÄR frukter på ett gigantiskt träd i världen och ibland händer det att flickor och pojkar faller från sina grenar innan de är mogna och då gäller det att kärleken håller fram sina stora händer och fångar dem så att de inte skadas.

När jag var en liten pojke sov jag i min mammas och pappas ögon. Såsom en liten bjälke låg jag där i tårvät-skan. De drog eld med stickan i mörker. Om jag hade drunknat, så hade även deras lungor fyllts med vatten.

Kärleken stavar aldrig fel när den skriver, ty den behärskar alla språk. Pennan är en stafettpinne som lämnas över till miljarder händer i världen.

När ett barn föds darrar alla kompassnålar, ty ingen särskild riktning för flickan eller gossen är bestämd av ödet. Friheten är barnets första linda, men många fingrar skall snart dra i tyget eller slita det i remsor. Då börjar kylan på jorden, men hjärtats värme har det sista ordet.

Det finns inga matematiska eller fysikaliska formler för det som är störst bland människorna, nämligen kärleken, glädjen, lyckan, skrattet och vänskapen mellan själarna.

Små barn ligger på knä och drar i osynliga trådar när de reser seglen i familjens skepp. Alla fattiga och obetydliga barn bor i osynliga glasflaskor. Det är en svår konst att få master och skrov genom den trånga mynningen i

flaskan, men flinka fingrar klarar det i leken.

På utsidan kan man läsa på flaskans etikett vem som bor där. Skeppen seglar på stormiga hav, men också i stiltje under den glödande solen. Barnens lekar överlistar alla naturlagar. De klättrar på stegar av skratt och låtsas att månen ler i mjugg åt dem.

Olga Wilhelmina Olsson var barnsköterska och lektant i Rörshögsparken i Malmö. Hon bredde sina varma vingar över tusentals flickor och pojkar i staden.

I den parken stod en röd brandbil som tjänat i många år på den stora stationen som låg sex hundra meter bort på Drottninggatan. Världen snurrade i en karusell och när barnen var varma och svettiga i leken kunde de svalka sig i en stor plaskdamm.

Kärleken väger ingenting, men likväl är den mäktigare än allting annat i världen. Kärleken lutar sig över kratrar efter bombnedslag och den håller andan en kort stund i en jordbävning.

Kärlekens andedräkt är frisk och den doftar syren och rosenblom. Den kan färdas länge i öken utan att dricka vatten och ibland flyger den så nära solen att den sveder sina vingar. Då faller svarta flarn av sorg och lägger sig till rätta på mitt vita papper.

Kärleken färdas överallt i världen utan visum och pass. Den sover med ett öga öppet och vakar över minsta barn och gamla människor. Den bär alltid alarmklocka om handleden.

Fysiker och matematiker sitter i skolbänken när lektanten Olga Wilhelmina uppstår från döden och undervisar dem i kärleken till barnen och sin nästa.

Olga föddes i maj 1890 och hon levde i sjuttiosex år. Hon skriver med en vit krita på den svarta tavlan i salen och hennes handstil lutar en aning som om den hade en varm medvind i ryggen. Bokstäverna niger och bockar, ty de träder en dans i kärlekens höga visa.

Tvärs över gatan till Rörsjöparken fanns ett badhus och en filial till stadsbiblioteket i Malmö. När jag gick i första klassen på Rörsjöskolan lärde jag mig simma i badhuset och jag följde mamma och lånade böcker där många gånger. Alla ögonblick i mitt liv samlas en dag i juni 1955 när jag är sex år, och tjugo eller trettio barn har fattat varandras händer och träder en ringdans kring den stora plaskdammen i parken.

Solen skiner. Tant Olga är åter en liten yster flicka. Hon har lätta dansskor på fötterna och en hårknut i nacken. Alla skrattar och svänger armarna. Barnen bildar en osynlig ledning av energi mellan sig som kommer att vara livet ut i minnet, ty så är människan inrättad.

Tant Olga hade ingen lön för leken med tusentals barn genom åren i Rörsjöparken. Hon såg det som sitt kall att hålla flickor och pojkar i handen och alla som sett henne åka karusell och glida nerför rutschbanan glömmet det aldrig.

En av pojkarna hette Harry och han blev sedermera lärare i fysik på Latinskolan i Malmö. Han körde och styrde den röda brandbilen, trots att den stod blickstill på marken. Det var fullt möjligt, eftersom inga naturlagar rådde i leken.

Även Albert Einstein njöt av lust och glädje när han provade sina ekvationer. Människans fantasi är inte skild

från barnens lek. Jag tänker att all vetenskap börjar i hennes hjärna, men den är inte ekvivalent med själen.

Genom kärleken till världen uppenbaras också kärleken och vördnaden till naturen. Nödvändigheten i matematiken föder människans frihet i leken och fantasin.

Matematiken är inte skild från människans lust och sinnliga glädje. Matematiken skänker oss ordning och struktur i en kaotisk verklighet och den är fysikens trogna vän.

Barnen kan leka fram matematiken när de räknar saker och ting.

Världens mest avancerade dator står orörlig när den felande kromosomen dansar omkring den i glädje. Så lyder det första budet i Downs syndrom.

Barnen påminner om silkesmaskar och de tvinnar en tunn tråd som sträcker sig från hungersnöd i Afrika till kriget i världen och de betalar det högsta priset för all ondska och smärta.

Alla barn ligger i en stor portmonnä med åtskilliga fack. Där vilar de svagsinta intill de begåvade och välsignade. De fattiga och övergivna vaknar i ökenhetta och har solen som sin främsta vän och fiende. Ty vatten är livets källa.

Det största utrymmet har de särskilt benådade som ärvt föräldrarnas rikedomar, men ibland känner de avund när de hör skratt och lek på andra sidan av den stora portmonnän.

Arkitekter, byggmästare och ingenjörer borde alltid ha åtminstone ett ben av barnet när de använder sina ritstift och passare.

Bäste Ulf, nu lämnar jag över mitt första brev och låter dig fortsätta ringdansen kring plaskdammen och må solen skina över dig när du styr och kör den röda brandbilen i parken.